[1] Tekst en foto's Ruud en Ralph Metselaar – www.comomeerinfo.nl

De kerk van Sint Vincentius in Gera Lario Deel 2. Het interieur van de kerk

Pagina 2 toont de plattegrond van de kerk. We worden bij binnenkomst onmiddellijk verrast door de rijkdom aan decoraties langs beide zijden van het schip en door de schitterende triomfboog aan de voorkant van het priesterkoor. Als je door de kerk loopt is het alsof je door een kleurig prentenboek bladert. Wellicht zult u evenmin als ik alle heiligen herkennen, maar de heer Alberto Traversi uit Gera heeft me een hele middag rondgeleid en me het verhaal achter de talrijke fresco's verteld. Het is goed er bij te bedenken dat zelfs nog in 1901 56% van de Italiaanse bevolking analfabeet was waardoor de afbeeldingen een belangrijke functie vervulden.
De 15e-eeuwse kerk is gebouwd volgens hetzelfde schema als die uit dezelfde tijd in o.a.

[1] Verzoeken om toezending per email aan: r.metselaar@comomeerinfo.nl

Gravedona, Livo, Peglio, Brenzio en Montemezzo met een enkel schip en een dak op balkwerk in het zicht, steunend op gemetselde bogen die tegen de muren staan. De steunen van de bogen vormen de langskapellen. De vele schilderingen komen allemaal uit de Lombardische school in het kielzog van de schilder Luini.

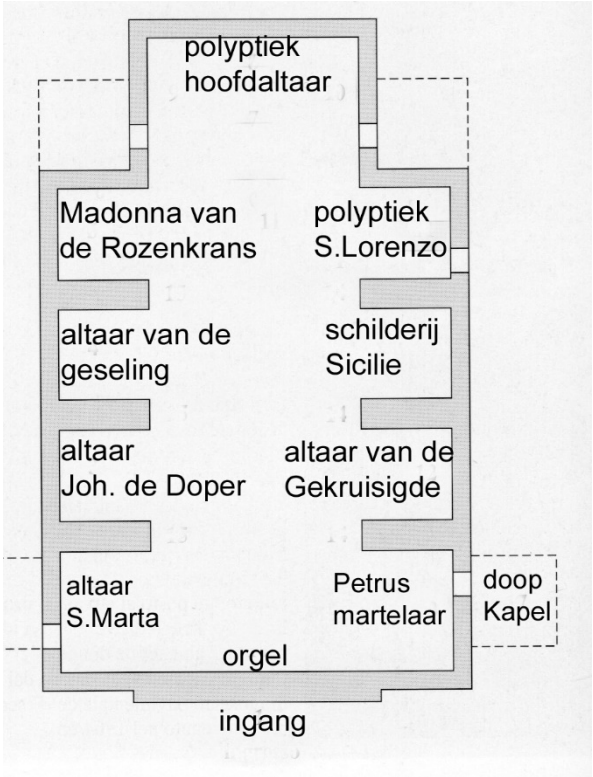

Sint Marta

Altaar van S. Marta

In de eerste compartiment links zien we een fresco van St. Marta uit begin 1500. Rechts onder zijn twee elegant geklede dames afgebeeld. De mannen links zijn door hun witte pijen herkenbaar als leken van de Broederschap van S. Marta. De man op de voorgrond heeft over zijn arm de 'disciplina', hangen, de ketting waarmee hij zichzelf kastijdde. Aangenomen wordt dat dit fresco een werk is van de bekende schilder Andrea de Magistris. De compositie komt sterk overeen met die van het grote fresco er tegenover, waarop St. Petrus is afgebeeld. Tegen de zijmuur vinden we nog de afbeeldingen van St. Margareta van Cortona (†1297) en St. Marcella †410).

Altaar van Johannes de Doper

Het tweede compartiment bevat een typisch landelijke afbeelding van Johannes de Doper, in de stijl van de Lombardische renaissance. Hij is afgebeeld als een soort beeld op een voetstuk en is herkenbaar aan zijn karakteristieke symbolen: een vacht om zijn lichaam en een lange stok met kruis en het opschrift "Ecce Agnus Dei Ecce qui tollit peccata mundi", een lam aan zijn voeten en de duif in de lucht. De afbeelding van de kerk op de achtergrond is een anachronisme want de heilige overleed in het jaar 31. Heel klein geschilderd zien we nog twee groepen figuurtjes die de prediking en de doop uitbeelden. Naast hem staan de heiligen Franciscus en Carolus Borromeus. De eerste met stigmata en de tweede met de rode kardinaalsmantel. Waarschijnlijk is het gezicht van St. Franciscus dat van de opdrachtgever van het fresco, terwijl St. Carolus is weergegeven vanwege zijn grote populariteit onder de Lombardische bevolking.

Tegen de zijmuren zien we links de heilige Michael die Tobias een grote vis laat vangen, waarvan hij de lever kan gebruiken om zijn vader te genezen van zijn blindheid. We zien Michael ook nog afgebeeld terwijl hij de demonische draak bestrijdt, terwijl hij in zijn linkerhand de weegschaal van de gerechtigheid houdt. Rechts zien we St. Vincentius en St. Stefan, beide afgebeeld als diaken met geopend boek, stola en beurs.

Sint Johannes tussen S. Franciscus en Borromeus

De geseling

Altaar van de geseling

Het derde compartiment bevat het altaar van de geseling. Christus dreigt te vallen maar wordt tegengehouden doordat hij aan de pilaar is vastgebonden. De man die voor hem staat probeert hem ook tegen te houden als hij door zijn knie zakt, de man achter hem heft net de zweep. Tegen de felle kleuren van de kleding van de martelaars steekt de bleke Christusfiguur sterk af. Op de muur links zien we Antonius Abt met baard, als altijd afgebeeld met staf en nog twee traditionele symbolen: een varkentje, omdat hij beschermer van huisdieren was en de bel waarmee zieken met een besmettelijke ziekten waarschuwden als ze iemand naderden. Rechts van hem staat St. Antonius van Padua, een franciscaan met lange grijze pij. Hij is beschermer van Padua, van de franciscanen, van onvruchtbare vrouwen en van zwangere vrouwen. Tegen de muur rechts is St. Franciscus geschilderd, geknield met op de achtergrond steile bergen, heft zijn handen op naar de gekruisigde Christus die we heel klein tegen de hemel zien afgebeeld. We zien vurige stralen die op vijf punten het lichaam van de heilige treffen.

Altaar van de Rozenkrans

In het volgende compartiment links vinden we tegen de achterwand het altaar van de Rozenkrans, een mooi doek uit de 18^{e} eeuw dat werd aangebracht op de achterliggende wand met fresco's. De Madonna heeft het Kind op de knie en de rozenkrans in de linker hand. Boven haar engelen, aan haar voeten, knielend St. Dominicus en St. Catharina van Siena. St. Dominicus vraagt volgens de legende haar steun in de strijd tegen de ketterse Albigenzen

(1176). Rond het centrale thema zijn in kleine kaders de 15 “Mysteries van de Rozenkrans” uitgebeeld. Het schilderij hangt samen met het feest van de heilige maagd van de Rozenkrans dat door paus Pius V werd ingesteld na de overwinning op de Ottomanen bij de slag bij Lepanto op 7 oktober 1571.

Boven: De Madonna van de Rozenkrans
rechts: Gebrandschilderd raam in het midden van de linker zijwand, met afbeelding van Sint Agatha

Hoofdaltaar

We komen nu bij de triomfboog en daarachter het volledig met fresco’s bedekte priesterkoor. Op het verticale deel van de triomfboog staan de heiligen Petrus (links) en Paulus (rechts) en met een inscriptie die de aanbieders van het polyptiek vermeldt. Hieruit blijkt dat de schildering in april 1656 werd aangeboden door de vissers en schippers uit Gera, die verenigd waren in een gilde.

De hele voorzijde van de wand met de triomfboog is beschilderd met verhalen uit het leven van Maria (links) en het leven van St. Vincentius (rechts).

Gaan we onder de boog door naar het hoofdaltaar dan zien we op de wanden links en rechts daarvan de vier westerse kerkvaders uitgebeeld: links S. Hieronimus en S. Gregorius de Grote, rechts S. Ambrosius en S. Augustinus. Hieronimus draagt (ten onrechte) de kardinaalshoed, in zijn hand de Bijbel omdat hij de eerste was die de Bijbel vanuit het Grieks in het Latijn vertaalde, links onder de leeuw en de zandloper; rechts S. Gregorius met de pauselijke driekroon op het hoofd en de Bijbel als attribuut van de kerkvaders. De ogen van Hieronimus kijken de toeschouwer aan uit vrijwel ieder gezichtspunt. Dit trucje was nog maar kort ervoor ontdekt en werd door veel schilders gebruikt. Het effect ontstaat door een bijzondere centrering van de

pupil. Bovenaan zien we links en rechts van het midden een venster waardoor het meer zichtbaar is. Ook het perspectief van de schildering is bijzonder: de omgeving met meubels, voorwerpen, gordijnen wordt gezien van vanuit een omhoog kijkende toeschouwer, de figuren van de kerkvaders vanuit een frontaal perspectief en de vensters van bovenaf alsof de toeschouwer vlak onder het plafond staat.

Gezicht op het priesterkoor met het hoofdaltaar

Lunet links van het hoofdaltaar met links Sint Hieronimus en rechts Sint Gregorius de Grote; eronder het leven van Sint Vincentius

Lunet rechts van het hoofdaltaar met links Sint Ambrosius en rechts Sint Augustinus; eronder scenes uit het leven van Sint Vincentius

Aan de onderzijde zes nog al beschadigde schilderingen die het martelaarschap van St. Vincentius uitbeelden. Op de volgende pagina zijn deze fresco's in detail afgebeeld. Op de rechterwand staat links St. Ambrosius met in zijn hand de geselroede als verwijzing naar de gestrengheid waarmee hij de ketters achtervolgde; aan de rechterzijde St. Augustinus afgebeeld als bisschop van Milaan. Aan de onderzijde zien we weer een aantal beelden van het martelaarschap van St. Vincentius. Zo zien we op de vierde cartouche hoe hij wordt geroosterd en op de negende hoe Vincentius met een molensteen aan zijn lichaam in het water wordt gegooid.

Geheel rechtsonder zien we op de pilaar naast het rechter lunet de al eerder genoemde afbeelding van Sint Paulus met boven zijn hoofd de tekst: "Sudore nautarum societatis magne de Gera peractum est hoc opus mense aprilis MDXLVI"

Het hoofdaltaar zelf heeft een 16^{e}-eeuws veelluik in verguld hout. Centraal is de gekroonde Madonna afgebeeld met het Kind dat een rijk halssnoer van koraal draagt, verwijzend naar een andere activiteit van de mannen in Palermo, namelijk koraalduiken. Rechts staat de tekst "Homines de Ge(ra) nomine istius ecclesie sancti Vincinci fecerunt fieri 1547". Dit herinnert ons aan de grote armoede in de 16^{e} en 17^{e} eeuw in de dorpen langs het meer en in de bergen. Vele mannen trokken naar Palermo om daar als vissers en bootwerkers hun familie te onderhouden. Er waren er daar zoveel dat ze zgn. *scuole* vormden, waar ze regelmatig bij elkaar kwamen en ook giften voor de kerk verzamelden.

Afbeelding van apostel Paulus met bovenaan de tekst van de opdrachtgevers, de schippers van Gera Lario.

Veelluik van het hoofdaltaar met in het centrum de Madonna en Kind met ketting van koraal

Tegen het kruisgewelf zijn de vier evangelisten geschilderd: Mattheus met de stier, Marcus met de leeuw Oorspronkelijk was de ondergrond azuurblauw, maar het gebruikte azuriet oxideert tot de huidige zwarte kleur., Lucas met de engel en Johannes met de adelaar. Deze fresco's worden toegeschreven aan Sigismondo de Magistris.

Schildering van de vier evangelisten tegen het gewelf van het priesterkoor; gemaakt door Sigismondo de Magistris uit Como

Afbeeldingen van het martelaarschap van Sint Vincentius

Veelluik van S. Lorenzo *Votiefschilderij na de pestepidemie van 1630 met S. Borromeo en S. Rosalia*

Polyptiek van S. Laurentius

Rechts van de triomfboog vinden we het in verguld hout uitgevoerde veelluik van St. Laurentius afgebeeld met in zijn hand het gloeiende vleesrooster waarop hij werd gefolterd. Links van hem het beeld van St. Nicolaas met drie bollen in zijn hand – het getal drie speelde een belangrijke rol in zijn leven, zo gaf hij drie zakken goud aan drie arme meisjes die anders door hun vader aan de prostitutie zouden worden geleverd en redde hij drie mannen die onterecht ter dood waren veroordeeld en bracht hij drie kinderen tot leven nadat ze waren verongelukt. Rechts St. Augustinus en op de verdieping er boven zien we links St. Rocco met een pestwond op zijn dijbeen en rechts St. Sebastiaan vastgebonden aan zijn handen en doorboord door een pijl.

In deze kapel vinden we ook twee votiefschilderijen die werden geschonken na de verschrikkelijke pestepidemie die in 1629-'30 heel Europa teisterde en waaraan in Gera 154 van de 600 inwoners overleden. Na de epidemie kreeg de kerk de twee schilderijen, één van de emigranten in Palermo en één van de burgers van Gera. Het laatstgenoemde doek is van duidelijk betere kwaliteit dan het Siciliaanse en heeft een typisch Lombardijse stijl, maar is van een onbekend gebleven schilder. De heiligen Carolus Borromeo en Rosalia danken de Madonna op de troon met het Kind op de arm. We zien hoe de Madonna een liefhebbend gebaar naar S. Rosalia maakt. S. Carolus heeft de tekenen van zijn waardigheid aan de voeten van de maagd gelegd: de mijter en de kardinaalsmantel. Tegen de hemel met donderwolken bergt de aartsengel Michael zijn zwaard in de schede als symbool voor het einde van de epidemie. Aan hun voeten ligt een stapel onbegraven doden en iets naar links zien we de lijkendragers die de lichamen komen bergen. Het landschap op de achtergrond is onmiskenbaar het Comomeer gezien vanuit Gera.
Het Siciliaanse schilderij is minder monumentaal en geraffineerd, maar het heeft ook een mooi opgebouwde compositie. Behalve S. Rosalia zien we nog een Siciliaanse heilige, S. Agatha, en de heilige S. Sigismundo. Deze laatste was koning van Bourgondië en hij bekende zich in de 6^{e} eeuw als eerste bekeerde tot het christendom. Vrezend dat zijn zoon Sigerio een samenzwering tegen hem beraamde, liet hij hem vermoorden. Uit spijt hierover trok hij zich terug in het

klooster van Aguane in Zwitserland, maar de Franken wisten hem gevangen te nemen en gooiden hem in een put. Het oog in de driehoek bovenaan is het oog van de Goddelijke Voorzienigheid. Ook de Maagd kijkt hiernaar op. De aanvaarding van de gratie wordt verbeeld door het kleine cherubijntje dat het gebaar herhaalt van S. Michael die het zwaard in de schede opbergt. Een andere engel draagt de attributen van S. Rosalia: het boek, de lelie en de schedel. S. Agatha daarentegen ontvangt de vaas met haar afgesneden borsten. S. Sigismundo heeft de scepter op de grond gelegd. Op de achtergrond is heel precies Palermo getekend met de berg Pellegrino, de haven, de douane en een processie, waarschijnlijk van de aanbieders uit Gera. Het doek heeft helaas in de loop van de tijd nog al wat schade opgelopen en een deel links van het oog van God is slecht gerestaureerd. Ook is goed zichtbaar dat het doek opgerold is geweest, misschien al bij het transport uit Palermo.

Altaar van de Kruisiging

In het tweede compartiment rechts vinden we het altaar met de kruisiging. Rond de gekruisigde Christus staan de houten beelden van Maria en Marta. Van grote waarde in dit compartiment is het tegen de boog geschilderde fresco van de Madonna met kind in een typische renaissance stijl van een onbekende meester uit de 18e eeuw. Schelpdieren, putti, dolfijnen en parels omringen de figuur op de troon. Het geheel wordt omlijst door een fraaie marmeren rand. Het fresco is gemaakt met een speciale techniek, de zogenaamde was- of brandschildering. De basis van de kleuren is een mengsel van bijenwas met pigmenten, dat er nog warm wordt opgebracht met een heet brandijzer.

Altaar van de kruisiging – Madonna met Kind

S. Petrus Martelaar

Dan volgt in het eerste compartiment rechts, boven de doopkapel, het fresco van Sint Petrus Martelaar (Petrus van Verona). De compositie komt overeen met dat van St. Marta er tegenover. Deze Petrus was een Dominicaan en berucht inquisiteur, zo vervolgde hij in opdracht van de paus de katharen in Noord-Italië. Deze katharen waren bondgenoten van de keizersgezinde Ghibellijnen en zij organiseerden een hinderlaag op 6 april 1652, toen hij met een medebroeder van Como naar Milaan trok. Petrus kreeg een bijl in zijn schedel en werd daarmee de eerste Dominicaanse martelaar. Evenals Marta opent hij zijn armen ter bescherming van de knielende devoten, terwijl St. Vincentius en St. Laurentius naast haar staan zijn afgebeeld. Dit fresco wordt toegeschreven aan Sigismondo de Magistris. In de hoeken van de boog eronder lezen we het jaartal 1515. Waarschijnlijk echter hoort deze datum bij een verdwenen schildering. Onder St. Marta staat een gebrandschilderd raam dat de dood van St. Marta uitbeeldt. De tekst aan de onderzijde luidt: “Toen St. Marta op sterven lag, verscheen Christus samen met de Maagd Maria”. Het origineel van dit raam werd eind 18e eeuw, uit geldnood overgedaan aan de verzameling Bagatti Valsecchi.

Fresco van S. Petrus Martelaar

De doopkapel

Hier komen we in de apsis van de oorspronkelijke Romaanse kerk. We zien het Romeinse mozaïek bestaande uit zwarte cirkels met circa 70 cm diameter met daarin een vierkant met een wit kruis in het centrum. Aan de westkant, tegen het huidige altaar, waren twee graven, één van een kind, uit de 11e-eeuwse kerk.

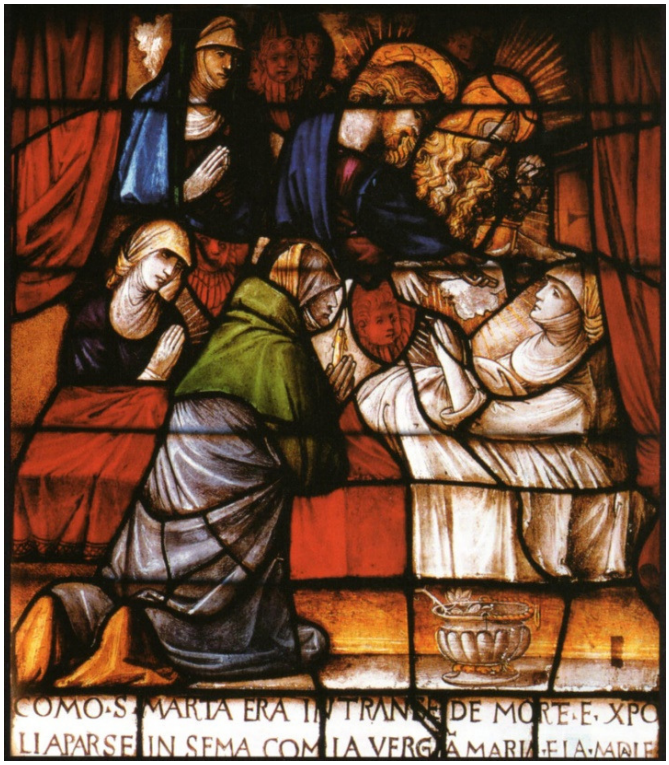

Links: gebrandschilderd raam met de "dood van S. Marta" Rechts: de doopkapel met Romeins vloermozaïek

Tenslotte staan er op de zuilen van het schip 14 heiligen afgebeeld; links zien we Bernardinus, Stefanus, Vincentius, Antonius Abt en Antonius van Padua, Biagio, Petrus en rechts Dominicus, Gregorius, Ambrosius, Johannes de Doper, Gottard, Gerolamus en Nicolaas. Een aantal hiervan is hieronder weergegeven. Op de tweede zuil rechts zien we het hoofd van S. Ambrosius nog een tweede keer afgebeeld boven een rood kruis dat is aangebracht ter gelegenheid van de inwijding van de kerk. Enkele afbeeldingen zijn hieronder weergegeven.

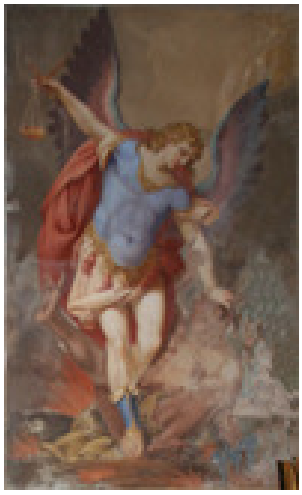

St. Michael

St. Petrus

St. Nicolaas

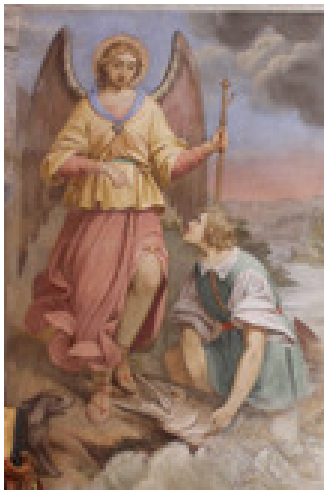

St. Rafael en Tobias

St. Vincentius

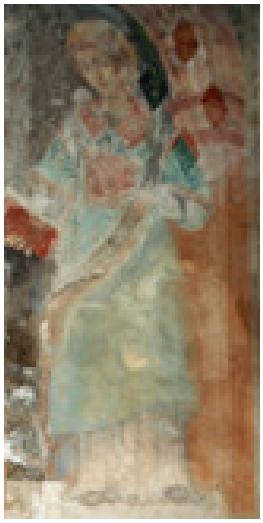

St. Stefanus

St. Bernard van Menton

Johannes de Doper en St. Gottard

Ringraziamento

Esprimo la mia conoscenza al Signor Traversi che mi ha aiutato con l'informazione sulla storia e l'interno della chiesa.